

Базь А.В., студентка,
Навчально-науковий Юридичний інститут,
Національний авіаційний університет, м. Київ
Науковий керівник: Ланцедова Ю.О., к.ю.н.

КУЛЬТУРНО-ВИХОВНА РОБОТА ЯК СПОСІБ ЗАПОБІГАННЯ СТАТЕВИМ ЗЛОЧИНАМ ЩОДО НЕПОВНОЛІТНІХ

Сучасний стан злочинності в країні характеризується цілою низкою несприятливих тенденцій, причому на тлі кількісних негативних показників кримінальної статистики відбувається якісна трансформація. Не минули негативні процеси і суспільну мораль у сфері статевих відносин. Тому перед нашою державою стоїть безліч завдань, одна із яких передбачає реалізацію комплексу заходів, спрямованих на зниження рівня злочинності. Ефективність даної роботи залежить від розробки та запровадження (реалізації) комплексних заходів у сфері боротьби зі злочинністю. Відчутне зниження рівня статевих злочинів щодо неповнолітніх може бути досягнуте передусім саме у процесі реалізації системи заходів загальносоціального попередження, позитивна дія яких спрямована на розвиток і подальше вдосконалення всіх існуючих у суспільстві відносин.

Для вчинення статевих злочинів щодо неповнолітніх притаманний комплекс свавіль та ілюзій. Під свавіллям розуміється те, що особа бажає задовільнити свої сексуальні бажання шляхом посягання на статеву недоторканність неповнолітніх. Ілюзія проявляється у тому, що у особи сформувалося уявлення про допустимість (можливість) задоволення своїх статевих потреб шляхом використання неповнолітнього [1, с. 14]. Тому діяльність, яка спрямована на запобігання досліджуваним злочинам, має передбачати здійснення соціально-економічних, політичних, культурно-виховних заходів. Якщо розглядати в соціально-економічних межах, то належну увагу слід приділяти сімейно-побутовим відносинам, оскільки сім'я є первинним інститутом соціалізації особистості. Тут ми можемо виділити декілька напрямів покращення:

- розв'язання сімейно-побутових конфліктів на професійному рівні;
- підвищення рівня культури сім'ї і особливо сімейного спілкування;
- вжиття заходів щодо оздоровлення середовища, яке оточує сім'ю [2, с. 130].

Якщо говорити про заходи політичного характеру, то вони посідають одне із головних місць в системі запобігання злочинності в державі, адже затвердження пріоритетних напрямів запобігання статевим злочинам щодо неповнолітніх сприяє усуненню чинників, які зумовлюють їх існування. Як слушно акцентує увагу відомий український правник

П.Л. Фріс, політика у сфері боротьби зі злочинністю повинна ґрунтуватися на загальній теорії боротьби зі злочинністю, яка на перше місце висуває завдання запобігання злочинності як найефективнішого напрямку у вирішенні проблеми зменшення рівня злочинності та досягнення позитивних зрушень у її динаміці [2, с. 135].

На жаль, відсутність сьогодні в Україні державних програм, пов'язаних із запобіганням злочинам проти статевої свободи та статевої недоторканості особи, зокрема щодо неповнолітніх, підкреслює відсутність у державі кримінально-правової політики щодо запобігання злочинам проти статевої свободи та статевої недоторканості особи. Аби покращити ситуацію в державі з цього питання, доцільно було б створити Центр по запобіганню сексуальному насильству. Діяльність Центру могла б полягати у наданні інформації стосовно того, як не стати жертвою статевого злочину та допомоги тим, хто нею став.

Окремої уваги заслуговує проблема статевого виховання підростаючого покоління. Батьки через зайнятість або відверте небажання приділяють недостатньо уваги вихованню дітей, не переймаються тим, як і де вони проводять дозвілля. Відомо, що на сьогодні найбільш популярним видом діяльності сучасних дітей та підлітків є користування засобами масової інформації (ЗМІ), зокрема соціальними. Через недостатні знання базового розуміння нових форм соціалізації, які є невід'ємною частиною життя їхніх дітей, батькам важко встановити онлайн-зв'язок з їхніми «цифрово-підкованими» нащадками. Використання соціальних ЗМІ створює ризик для підлітків частіше, ніж це уявляють більшість дорослих. Основні ризики можна розділити на такі категорії: «від рівного рівному» (peer-to-peer); небажаний контент; відсутність розуміння онлайн-недоторканості приватного життя; зовнішній вплив сторонніх рекламних груп. «Кіберпереслідування» та «онлайн-домагання», секстинг, «Facebook-депресія», питання конфіденційності та «цифровий відбиток», вплив реклами на купівлю – це найбільш популярні проблеми з якими щодня зустрічаються підлітки в Інтернет просторі. Кіберпереслідування – зумисне використання цифрових ЗМІ для передачі хибної, непристойної чи несприятливої інформації про іншу людину. Це найбільш поширений онлайн-ризик типу «від рівного рівному» для всіх підлітків. «Онлайн-домагання» трапляється не так часто, як переслідування в реальності, й участь у соціальних мережах не пов'язана для більшості дітей із ризиком «онлайн-домагань». Секстинг можна визначити як «передачу, прийом та пересилання сексуальних повідомлень, фотографій або інших зображень за допомогою мобільного телефону, комп'ютера чи інших цифрових пристроїв». Безліч цих зображень швидко розповсюджуються через мобільні телефони або інтернет. Це явище вважається найбільш поширеним серед підлітків. «Facebook-депресія» - визначається як депресія, що розвивається, коли діти й підлітки витрачають багато часу на відвідування сайтів соціальних

ЗМІ, таких як Facebook, а потім починають проявляти класичні симптоми депресії. Основними ризиками для дітей і підлітків у мережі сьогодні є: ризик «від кожного для кожного», неналежного використання технологій, недотримання конфіденційності, обмін занадто великою кількістю інформації або розміщення недостовірної інформації про себе або інших. Ці типи поведінки створюють небезпеку для їхнього приватного життя. Багато сайтів соціальних ЗМІ перенасичені рекламними банерами, поведінковою рекламою (спрямованою на людей відповідно до їхньої «веб-браузингової поведінки»), рекламою на демографічній основі (спрямованою на людей відповідного віку, статі, освіти, сімейного стану тощо). Це впливає не лише на тенденції купівлі дітьми й підлітками, але й на їхні погляди щодо того, що саме слід вважати нормами.

Також слід приділили увагу профілактиці аномальної сексуальної поведінки, аби запобігти порушень психосексуального розвитку. Для цього важливо на ранніх стадіях діагностування і вчасне лікування психічних розладів, виявлення і медико-педагогічна корекція перекручування психосексуального розвитку.

Підсумовуючи вище наведе, можна зробити висновок, що серед заходів, які запобігають вчиненню статевих злочинів стосовно неповнолітніх, першочергове місце має належати заходам, спрямованим на підвищення рівня культури громадян. Як виявили наукові дослідження, відсутність культури у статевих відносинах між людьми є основною причиною вчинення статевих злочинів щодо неповнолітніх [3, с. 57]. Культура є визначальним чинником соціального упорядкування, бо лише вона здатна усунути у суспільстві свавілля, проявом якої є усіляке соціальне зло, зокрема злочинність. Культура громадян є основою усіх галузей національної безпеки. Саме запобігання сексуальному насильству щодо неповнолітніх на загальносоціальному рівні сприяє усуненню цього негативного явища і водночас є основою для спеціально-кримінологічного та індивідуального попередження статевих злочинів щодо неповнолітніх. Розробка концептуальних засад запобігання статевим злочинам щодо неповнолітніх повинна містити заходи, які передусім підвищують рівень культури особистості, оскільки це перешкоджає виникненню стану безкультур'я, який призводить до порушення встановленого порядку статевих відносин між людьми.

Література

1. Козлюк Л.Г. Кримінологічна характеристика особистості злочинця, який вчинив статевий злочин щодо неповнолітнього: автореф. дис. ... канд. юрид. наук: спец. 12.00.08 / Л.Г. Козлюк – Київ, 2014. – 16 с.
2. Фріс П.Л. Політика у сфері боротьби зі злочинністю і права людини / П.Л. Фріс. – Надвірна: Надвірнянська друкарня, 2013. – 149 с.
3. Костенко О.М. Проблема №1 сучасної цивілізації (в українському контексті) / О.М. Костенко. – Черкаси: СУЕМ, 2014. – 68 с.